

V. NOVES NORMES ORTOGRÀFIQUES SOBRE ELS NOMS EN *-ES*

(acord del 7 de febrer de 1984)

1. Les *Normes ortogràfiques* de l'Institut d'Estudis Catalans del 24 de gener de 1913 no fan referència a l'existència d'apel·latius o d'antropònims masculins en *-as* dins l'apartat 1, que regula l'escriptura d'*a* i *e*. En d'altres apartats hom cita entre exemples un antropònim en *-es* (*Jeremies*) i un en *-as* (*Pal·las*).

2. El paràgraf segon del punt 11 de *l'Exposició de l'ortografia catalana* que precedeix les tres primeres edicions (1917, 1923, 1931) del *Diccionari ortogràfic* de l'Institut d'Estudis Catalans, redactat sota la direcció de Pompeu Fabra, diu: «És petitíssim el nombre dels noms comuns en *-as*: *atlas, bòreas, càrdias, pàncreas, galimatias, mecenas*».

3. Les terminacions dels apel·latius del tipus mencionat a l'apartat precedent i dels antropònims hebreus, grecs i llatins acabats en *-as* en llur forma grega o llatina tenen *-e-* en la pronúncia dels parlars occidentals, que diferencien *a* i *e* àtones. Seguint aquesta pronúncia, les obres lexicogràfiques i gramaticals dels darrers anys tendeixen a escriure aquests mots en *-es*, dins una certa vacil·lació.

4. Tenint en compte els fets exposats en l'apartat precedent i davant l'estat d'incertesa existent en aquest terreny, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, en la seva sessió científica del 7 de febrer de 1984, ha pres les decisions següents:

a) D'acord amb la pronúncia dels parlants que diferencien *a* i *e* àtones, són suprimides les excepcions del paràgraf segon del punt 11 de *l'Exposició de l'ortografia catalana* segons el sistema de l'Institut incorporada a les tres primeres edicions del *Diccionari ortogràfic* (1917, 1923, 1931), i hom escriu-

rà, doncs, *-es* en les terminacions dels mots apel·latius plans o esdrúixols l'etimologia dels quals fineix en *-as*: *àlies, bòrees, càrdies, galimaties, judes, mecenes, messies, pàncrees*.

Bé que l'Institut aconsella també d'escriure *atles*, considera així mateix admissible la forma *atlas*, especialment en singular, tenint en compte l'ús gairebé unànim fins avui d'aquesta darrera forma.

b) D'acord amb l'exemple citat al punt 2 de les *Normes ortogràfiques* de 1913 i amb la pronúncia dels parlars que diferencien *a* i *e* àtones, hom recomana d'escriure *-es* en les terminacions dels noms de persona hebreus, grecs i llatins que tenen *-as* en llurs formes gregues i llatines: *Ananies, Azaries, Atenàgores, Críties, Elies, Enees, Epaminondes, Esdres, Fídies, Gòrgies, Hípies, Isaïes, Jeremies, Judes, Leònides, Lísies, Maties, Mecenes, Pal·les, Pausànies, Pelòpides, Pitàgores, Protàgores, Seutes, Símmies, Telènties, Tobies, Zacaries*, etc.